

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7ECdo/52/2013
Identifikačné číslo spisu:	8312206186
Dátum vydania rozhodnutia:	21.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8312206186.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej PRO CIVITAS s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová 2/A, zastúpenej verita, s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom v Bratislave, Karpatská 18, proti povinnému M., bývajúcemu v A., o vymoženie 2 599,74 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 15 Er 408/2012, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. novembra 2012 sp. zn. 7 CoE 183/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie oprávnenej o d m i e t a .

Povinnému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Oprávnená 8. marca 2012 podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 2 599,74 Eur s príslušenstvom na podklade exekučného titulu - rozhodcovského rozsudku, vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 7, z 25. novembra 2011 sp. zn. IDB12100044. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal Okresný súd Humenné o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Humenné uznesením z 15. mája 2012 č.k. 15 Er 408/2012-14 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Dospel k záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky nachádzajúcej sa v zmluve o úvere zo 14. septembra 2007, keď predmetnú zmluvu o úvere (uzavretú medzi právnu predchodkyňou oprávnenej a povinným) posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu a následné konanie pred rozhodcovským súdom odopiera ochranu spotrebiteľovi, ktorú mu poskytujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a tiež Smernica 93/13/EHS. Výkon práv oprávnenej podľa predmetnej rozhodcovskej doložky považoval za nezlučiteľný s normami na ochranu spotrebiteľa i dobrými mravmi a považoval za dôvodné aplikovať ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Pri svojom rozhodnutí vychádzal § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, čl. 3 a 6 Smernice Rady (ES) 93/13/EHS z 5.4.1993, zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Uviedol, že rozhodcovská

doložka, ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul, všeobecne znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom. Pritom rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal a nemal na výber vzhľadom na jej splynutie s ostatnými štandardnými podmienkami vo formulárovej predtlačí úverovej zmluvy, uvedená vo všeobecných podmienkach. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým Všeobecným obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Ďalej uviedol, že rozhodcovská doložka je neprijateľná, pretože spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa, nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná a núti spotrebiteľa neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu a vzdať sa ústavného práva na spravodlivý proces pred nezávislým súdom. Súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku musí ex offo preskúmať prípadnú nekalú podmienku. Nakoľko neprijateľná rozhodcovská doložka sa prieči dobrým mravom a výkon práv a povinností z takejto doložky odporuje dobrým mravom, mal súd za to, že v danej veci boli splnené podmienky na zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Krajský súd v Prešove na odvolanie oprávnenej uznesením z 29. novembra 2012 sp. zn. 7 CoE 183/2012 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. Na zdôraznenie správnosti prvostupňového rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že v čase uzatvorenia zmluvy bola špeciálna úprava spotrebiteľského úveru obsiahnutá v zákone č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Nakoľko ten a ani Obchodný zákonník neobsahovali úpravu neprijateľných podmienok, tieto vzťahy rieši lex specialis Občiansky zákonník. Podľa rozhodcovskej doložky obsiahnutej vo všeobecných podmienkach formulárovej zmluvy sa všetky spory majú riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní, pričom ide o neprijateľnú podmienku vychádzajúcu z ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka a Smernice Rady č. 93/13/EHS, s čím zákon spája absolútnu neplatnosť, na ktorú súd musí prihliadať z úradnej povinnosti (stanovisko Ústavného súdu SR vo veci pod č.k. IV. ÚS 55/11). Rozhodcovskú doložku si povinný osobitne nevyjednal, nakoľko táto spĺňala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol ju len ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam, vrátane rozhodcovského konania. K námietke o znemožnení plnenia vzniknutého zo zmluvy o úvere uviedol, že uznesenie o zastavení exekúcie mu nebráni sa domáhať na príslušnom všeobecnom súde.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie krajského súdu zmenil a poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie, alternatívne, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu i uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, lebo súdy v danom prípade:

1. rozhodovali vo veci ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.),
2. rozhodovali napriek tomu, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O.s.p.). Túto procesnú vadu vyvodzovala dovolateľka z toho, že rozhodcovský súd rozhodoval v súlade so zákonom na základe riadne uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Všeobecné súdy nemajú vo vzťahu k rozhodnutiam rozhodcovského súdu postavenie odvolacích súdov a v zásade nie sú oprávnené preskúmať rozhodcovské rozsudky po vecnej stránke. Ustanovenie § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. umožňuje v tam vymenovaných prípadoch zastaviť exekučné konanie, nie však zamietnuť žiadosť o poverenie na vykonanie exekúcie. Rozhodcovský rozsudok nadobudol právoplatnosť a je vykonateľný. Súdy preto pri posudzovaní splnenia procesných predpokladov, za ktorých môže byť exekútor poverený vykonaním exekúcie, nemali zákonný podklad pre opätovné posudzovanie toho, čo už bolo predmetom skúmania rozhodcovského súdu v rozhodcovskom konaní,
3. rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.),
4. odňali oprávnenej možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Právo na (nútený) výkon rozhodnutia je integrálnou súčasťou práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). Rozsudok rozhodcovského súdu, ktorý bol v danom prípade pripojený k návrhu na vykonanie exekúcie, je vykonateľný tak po formálnej, ako aj materiálnej stránke. Tým, že ho súdy odmietli vykonať, nepripustne zasiahli do práva oprávnenej

na súdnu ochranu, odňali jej spravodlivosť a možnosť pred exekučným súdom konať,
5. konanie zaťažili tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.),
6. svoje rozhodnutia založili na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).
Oprávnená poukázala aj na ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p., z ktorého vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla oprávnená dovoláním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie oprávnenej preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Pokiaľ dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p., dovolací súd poukazuje na to, že toto ustanovenie upravuje prípustnosť dovolania voči rozhodnutiam odvolacích súdov vydaných vo forme rozsudku a keďže v prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému vo forme uznesenia, prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 O.s.p. neprichádza do úvahy.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

1. Dovolateľka namieta, že súdy rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.). Táto vada konania je naplnená vtedy, ak dovolaním napadnuté rozhodnutie bolo vydané v takej právnej veci, v ktorej nemajú súdy právomoc rozhodovať, pretože túto právomoc majú iné orgány ako súdy. V prejednávanej veci bolo napadnuté rozhodnutie vydané vo veci exekúcie realizovanej podľa zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok. V podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky niet iného orgánu ako súdov, ktorý by mal právomoc rozhodovať vo veci exekúcie realizovanej podľa vyššie uvedeného zákona, a preto z ustanovenia § 237 písm. a/ O.s.p. prípustnosť dovolania dovolateľky nevyplýva.

2. Dovolateľka namieta, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O.s.p.). So zreteľom na to dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k dovolateľkou tvrdenej procesnej vade.

Doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku (§ 167 ods. 2 O.s.p.).

Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb.

V danom prípade súdy rozhodli v štádiu exekučného konania, v ktorom súd posudzuje splnenie procesných predpokladov, za ktorých sa súdnemu exekútorovi udeľuje poverenie na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku). Zo spisu nevyplýva, že by o rovnakej žiadosti toho istého súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie identickej exekúcie týkajúcej sa rovnakých účastníkov bolo už prv rozhodnuté.

Predmetnému exekučnému konaniu nepredchádzalo žiadne exekučné konanie s tým istým predmetom konania, ktoré by sa týkalo tých istých účastníkov. Prekážku rozsúdenej veci pre exekučné konanie netvorí rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, a to ani vtedy, ak exekučný súd skúma, či exekučný titul vydaný vo forme rozhodcovského rozsudku, je materiálne vykonateľný. Z povahy rozhodcovského konania, ktoré je v zákonom vymedzených prípadoch alternatívnou možnosťou súdneho sporového konania, totiž vyplýva, že jeho výsledkom môže byť titul, splnenia ktorého sa možno domáhať vykonaním exekúcie. Rozhodcovské konanie nemá charakter exekučného (vymáhacieho konania), preto ním nemôže byť založená prekážka tzv. „duplicitnej“ exekúcie.

Oprávnená preto neopodstatnene namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p.

3. Dovolateľka tvrdí, že v konaní došlo tiež k procesnej vade v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. (t.j. že súdy rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný). Uvedené ustanovenie dopadá na prípady, kedy súd prejednal a meritórne rozhodol vec, hoci nebola splnená jedna z procesných podmienok konania - nebol podaný (žiadny) návrh na začatie konania vo veci, ktorá nemôže začať bez návrhu. O prípad neexistencie návrhu na začatie konania ale ide len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon, ktorým sa začína konanie. V predmetnom exekučnom konaní nejde o prípad, že by exekučný súd konal a rozhodoval bez toho, aby bol podaný návrh na začatie konania.

Exekučné konanie sa začína na návrh (§ 36 ods. 1 Exekučného poriadku).

Obsah spisu potvrdzuje, že oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie (č.l. 2 spisu). Jej dovolacia námietka, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p., nemá preto žiadne opodstatnenie.

4. Podľa názoru oprávnenej jej súdy v exekučnom konaní odňali možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možností pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Oprávnená v dovolaní naznačuje, že k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. došlo nesprávnym procesným postupom súdov pri posudzovaní podkladov pre rozhodnutie o žiadosti súdneho exekútora, aby ho súd poveril vykonaním exekúcie. Dovolací súd k tomu uvádza, že po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pri tom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O.s.p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného. Zo spisu nevyplýva, že by procesný postup súdov v danej veci v zmysle vyššie uvedených ustanovení bol nesprávny a že by viedol k oprávnenou namietanej procesnej vade.

O procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide tiež v prípade zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre to neboli splnené zákonom stanovené predpoklady; takým zamietnutím sa oprávnenému v exekučnom konaní odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia. Dovolací súd preto skúmal, či nejde o tento prípad.

Pre účely preskúmvanej veci treba uviesť, že doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 zákona č. 244/2002 Z.z., má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu (§ 35 zákona č. 244/2002 Z.z.). Tuzemský rozhodcovský rozsudok, ktorý sa stal právoplatným, je po uplynutí lehoty na plnenie v Slovenskej republike vykonateľný podľa osobitných predpisov (§ 44 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z.). Vzhľadom na to je exekučný súd povinný nakladať s takýmto rozsudkom rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu.

Podľa § 41 ods. 1 Exekučného poriadku je exekučným titulom vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok; prípady ďalších exekučných titulov uvádza § 41 ods. 2 Exekučného poriadku.

Rozhodnutie, ktoré nie je exekučným titulom, nie je spôsobilé byť podkladom pre nútený výkon rozhodnutia (exekúciu). Súdna prax je jednotná v názore, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený exekučný titul. Exekučný súd je už v štádiu tohto posudzovania povinný ex offio skúmať, či rozhodnutie uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či rozhodnutie (iný titul) je z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisov vykonateľné tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej. V rámci tohto skúmania nie je exekučný súd oprávnený posudzovať vecnú správnosť (skutkové a právne závery) rozsudku všeobecného súdu, ani rozsudku rozhodcovského súdu. Exekučný

súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom; nemôže naprávať chyby a nedostatky exekučného titulu (porovnaj R 47/2012). Ak ale oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok, je exekučný súd - tak v prípade rozsudku všeobecného súdu, ako aj v prípade rozsudku rozhodcovského súdu - povinný skúmať, či ide o rozsudok vykonateľný (§ 39 ods. 2 a § 41 Exekučného poriadku); v rámci toho exekučný súd skúma, či rozsudok vydal orgán s právomocou vydať takýto rozsudok.

Pri skúmaní, či rozhodnutie rozhodcovského súdu uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie je vykonateľné, je exekučný súd oprávnený riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Len platná rozhodcovská doložka môže totiž založiť právomoc na konanie rozhodcovského súdu v rozhodcovskom konaní.

Pokiaľ v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (porovnaj R 46/2012). Ak by exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Vo svojej podstate by išlo o akceptáciu „rozhodnutia“ nevykonateľného, majúceho účinky paaktu. Skutočnosť, že účastník rozhodcovského konania, ktorý v exekučnom konaní vystupuje v procesnom postavení povinného, nenamietal v rozhodcovskom konaní neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, prevzal rozhodcovský rozsudok a nevyužil možnosť domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou podanou na príslušnom súde, je tu irelevantná.

Aj v preskúmvanej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, ktorý po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či bola (platne) uzavretá rozhodcovská zmluva. Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia; exekučný súd si ani neosvojoval postavenie odvolacieho súdu. Exekučný súd iba skúmal, či oprávnenou predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, medziiným či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor; pri riešení tejto otázky nebol exekučný súd viazaný tým, ako ju vyriešil rozhodcovský súd (viď R 46/2012).

V danom prípade oprávnená k návrhu na vykonanie exekúcie pripojila rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIÁČNÁ, a.s. z 25. novembra 2011 sp. zn. IDB12100044, ktorým bola povinnému uložená povinnosť zaplatiť oprávnenej do 3 dní 2 599,74 € s príslušenstvom (špecifikovaným vo výroku označeného rozhodnutia). V zmysle rozhodcovského rozsudku má rozhodcovský súd právomoc rozhodovať o žalobe doručenej žalobcom (pozn. oprávnenou), lebo ide o spor medzi žalobcom, právnym nástupcom banky a žalovaným (pozn. povinným) ako zmluvnými stranami zmluvy o úvere. Zmluvné strany sa v nej dohodli, že akékoľvek spory vzniknuté z takto založeného právneho vzťahu budú riešené dohodou, pre prípad nedosiahnutia dohody prijala žalovaná návrh banky na riešenie v rozhodcovskom konaní pred uvedeným rozhodcovským súdom. Podľa názoru súdov nižších stupňov, ktorý považuje za správny aj dovolací súd, treba toto zmluvné dojednanie považovať za rozhodcovskú doložku (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). Keďže sa účastníci dohodli, že všetky ich spory budú riešené výlučne v rozhodcovskom konaní, postupovali súdy správne, pokiaľ skúmali, či predmetné dojednanie nepredstavuje neprijateľnú podmienku obsiahnutú v spotrebiteľskej zmluve.

Súdy nižších stupňov v preskúmvanej veci zohľadnili Smernicu, ktorá bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky 1. apríla 2004 zákonom č. 150/2004 Z.z. z 2. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ustanovenia § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka). Dovolací súd konštatuje, že súdy vo svojich rozhodnutiach aplikovali správny vnútroštátny predpis, ktorého výklad uskutočnili v súlade so Smernicou.

Možnosť prelomenia materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku je riešená v ustanovení § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. Zákonodarca jednoznačne uzákonil možnosť pre exekučný súd zastaviť

exekúciu napriek právoplatnému rozhodcovskému rozsudku, ak má nedostatky uvedené v § 45 písm. a/, b/, alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Uvedené ustanovenie je podľa súdnej praxe plne aplikovateľné aj na naplnenie čl. 6 Smernice umožňuje zastaviť exekúciu aj pokiaľ ide o plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Na okolnosť, ktorá umožňuje zastaviť exekúciu, prihliada exekučný súd už aj v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie; pokiaľ je taká okolnosť preukázaná, zamietne žiadosť súdneho exekútora.

V zmysle čl. 6 ods. 1 citovanej smernice nesmú byť nekalé podmienky pre spotrebiteľa záväzné. Súdny dvor Európskych spoločenstiev (ďalej len „súdny dvor“) vo viacerých rozhodnutiach vyslovil, že čl. 6 ods. 1 Smernice je kogentné ustanovenie, ktoré smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znova zaviesť rovnosť. Súdny dvor tiež rozhodol, že tento nerovný stav môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy. Na základe toho súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offo nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a správne skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Z tejto povinnosti existujú len obmedzené výnimky, a to na základe určitých uznávaných procesných zásad v rámci súdneho konania a len za určitých osobitných podmienok. Súd prvého stupňa v danom prípade správne konštatoval, že aj podľa právnej úpravy Slovenskej republiky nie sú platné zmluvné ustanovenia, ktoré sú v rozpore s kogentnými ustanoveniami pravidiel na ochranu spotrebiteľa, v dôsledku čoho nie sú pre spotrebiteľov záväzné. Rozhodcovské rozsudky, ktoré sa zakladajú na takýchto zmluvných ustanoveniach, sa preto považujú za protiprávne a vzhľadom na to nie je ich vykonanie možné. Akékoľvek podmienky, ktoré sú podmienkami v zmysle Smernice a ktoré sa odchyľujú od kogentných ustanovení na ochranu spotrebiteľa, sa okrem toho musia považovať za odporujúce požiadavke dobrej viery a spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach na škodu spotrebiteľa (čl. 3 ods. 1 Smernice).

V prejednávanej veci súdy opodstatnene poukázali na to, že predmetná rozhodcovská doložka sa z uvedených dôvodov javí ako absolútne nevyvážená a nekalá. Rozhodcovské konania nie sú v súlade s viacerými zásadami obsiahnutými v odporúčaní komisie 98/257/ES z 30. marca 1998 o zásadách platných pre orgány príslušné pre mimosúdne urovnávanie spotrebiteľských sporov. Aj keď toto odporúčanie nemá právne záväzný charakter, uznáva sa v ňom rad zásad, dôležitých pre zabezpečenie spravodlivosti konaní o urovanie spotrebiteľských sporov, pričom niektoré z nich sú založené na všeobecných právnych zásadách. Súdy správne poukázali na to, že za nekalú možno považovať podmienku, ktorej zmyslom alebo účinkom je neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory výhradne arbitrážou.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami sa zabezpečuje bez ohľadu na povahu spotrebiteľského vzťahu. Zmluvná podmienka vo formulárovej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, ktorá od spotrebiteľa vyžaduje v prípade, ak s ním nebolo individuálne dojednané, aby spory s druhou zmluvnou stranou - dodávateľom, riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe tejto zmluvnej podmienky bol vydaný rozhodcovský rozsudok, ktorý by mohol byť exekučným titulom.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom súdov nižších stupňov, že exekučný súd je podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený v rámci rozhodovania o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie preskúmať okrem žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie a návrhu na vykonanie exekúcie predovšetkým materiálnu a formálnu právoplatnosť exekučného titulu a v prípade zistenia, že nie sú splnené formálne alebo materiálne predpoklady vedenia exekúcie, musí adekvátne procesne zareagovať (zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie). V danom prípade dospeli súdy k správne záveru, že rozhodcovský rozsudok, ktorý oprávnená označila za exekučný titul, bol vydaný na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky spôsobujúcej značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (povinnej), ktorá

odporuje dobrým mravom, a preto je v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka neplatná. Pokiaľ je „právomoc“ rozhodcovského súdu vyvodzovaná z absolútne neplatného zmluvného dojednaní, je nepochybné, že aj samotný rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenej voči povinnej vzniklo právo vynutiteľné v exekučnom konaní.

V dovolaní oprávnená namietala, že exekučný súd v danej veci nesprávne aplikoval rozhodnutia súdneho dvora, z ktorých podľa nej nevyplýva povinnosť exekučného súdu preskúmať exekučný titul a nahradiť tak pasivitu spotrebiteľa (povinného), ktorý o svojich právach vedel, a napriek tomu si ich neuplatnil. V rozhodnutí súdneho dvora C-40/08 vo veci Asturcom Telecomunicaciones SL. v. Christina Rodríguez Nogueir, súdny dvor vyslovil, že nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy, ako aj to, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky. V samotnom výroku predmetného rozhodnutia súdny dvor vyslovil, že Smernica sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný.

V danom prípade nemohli vzniknúť pochybnosti o spotrebiteľskom charaktere uzatvorenej zmluvy o úvere, pretože právna predchodkyňa oprávnenej (Poštová banka, a.s.) poskytla povinnému úver v rámci vykonávania svojej obchodnej činnosti, túto finančnú službu prijal povinný ako spotrebiteľ, ktorý bol pri uzatváraní zmluvy o úvere jednoznačne v pozícii slabšej zmluvnej strany a nemal možnosť osobitne vyjednať rozhodcovskú doložku, ktorá bola súdmi nižších stupňov správne posúdená ako nekalá. I keď zákon č. 150/2004 Z.z., zmluvy uzatvorené podľa iných zákonov za spotrebiteľské priamo neoznačuje, treba mať na zreteli, že uvedená právna úprava nemá taxatívny charakter, a preto bola v danej veci exekučným súdom správne aplikovaná. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia (neprijateľné podmienky), ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa; ustanovenia, ktoré túto nerovnováhu spôsobujú, označuje Občiansky zákonník za neplatné. Takým je aj ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktoré spotrebiteľa núti riešiť spory s dodávateľom výlučne v rozhodcovskom konaní.

Keďže neplatný právny úkon (v danom prípade rozhodcovská doložka) nevyvoláva zamýšľané právne účinky, bolo potrebné v exekučnom konaní vychádzať z toho, že právna predchodkyňa oprávnenej sa s povinným platne nedohodli na tom, že ich vzájomné spory budú riešené v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovskou doložkou, ktorá vykazuje znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neplatného zmluvného dojednaní (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka) nemohla byť založená právomoc rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť žalobu oprávnenej proti povinnej vo veci sp. zn. IDB12100044 vedenej pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s. Na základe toho dovolací súd konštatuje, že súdy nižších stupňov predmetný rozhodcovský rozsudok správne nepovažovali za vykonateľný exekučný titul (§ 41 až 46 Exekučného poriadku).

Pokiaľ oprávnená namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia rozhodnutí odvolacieho súdu ako i prvostupňového súdu (nepreskúmateľnosť) treba uviesť, že súdy dali dostatočne zrozumiteľné odpovede na všetky relevantné otázky skutkovej i právnej povahy, napokon týmito sa zaoberal aj dovolací súd, preto z toho dôvodu nedošlo k vade v zmysle § 237 O.s.p.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v preskúmvanej veci nešlo o prípad zamietnutia

žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v procesnej situácii, v ktorej pre toto zamietnutie neboli splnené zákonné predpoklady. Pokiaľ súd prvého stupňa predmetnú žiadosť zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nemal ich postup za následok odňatie možnosti oprávnenej pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

5. K námietke oprávnenej, že v konaní došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd opakuje, že procesná vada tejto povahy je dovolací dôvod, ktorý možno úspešne uplatniť iba vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné (o tento prípad ale v preskúmvanej veci nešlo). Sama takáto vada prípustnosť dovolania nezakladá (pre účely preskúmvanej veci vid' § 239 O.s.p. a § 237 O.s.p.).

6. Dovolateľka napokon tvrdí, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právne posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. (iba výskyt ktorej v konaní na súdoch nižších stupňov by v danej veci mohol založiť prípustnosť dovolania oprávnenej). Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť (iba) procesne prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale prípustnosť dovolania nezakladá (vid' R 54/12).

Vzhľadom na to, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných vád konania tvrdených dovolateľkou (§ 237 písm. a/, d/, e/ a f/ O.s.p.), nevyšli najavo ani iné procesné vady konania vymenované v § 237 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplyva z ustanovenia § 239 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie oprávnenej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

O trovách dovolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovení § 243b O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p., § 151 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.